

ТЕКСТИЛ ОБЛЕКЛО

TEXTILE AND GARMENT MAGAZINE

НТС

по текстил,
облекло

и кожи

www.tok.fnts.bg

5

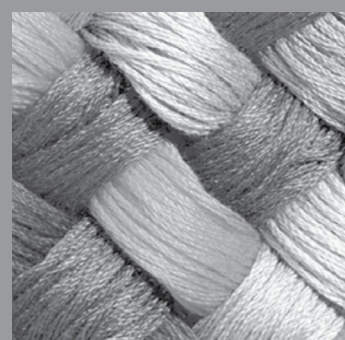
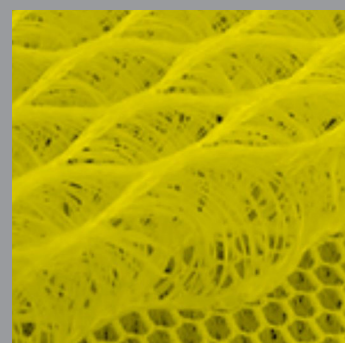
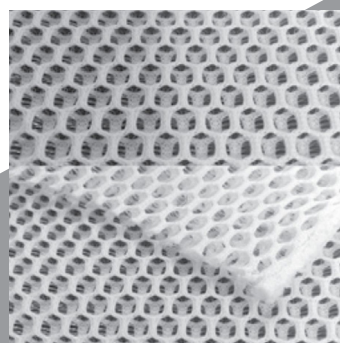
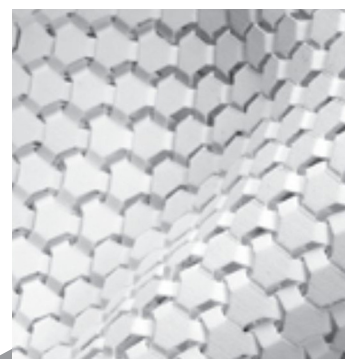
2024

година
LXXVI

от 1949 г.

Open access: CC BY-NC

ISSN 1310-912X (Print)
ISSN 2603-302X (Online)
www.bgtextilepublisher.org
<https://doi.org/10.53230/tgm.1310-912X>

Авторски скици на Галя Христова Джупанова

ТЕКСТИЛ СБЛЕКЛО

НСТ по текстил,
облекло и кожи

www.tok.fnts.bg

БРОЙ 5/2024
Open access: CC BY-NC

СЪДЪРЖАНИЕ

УДК

- 33 АНАЛИЗ НА ОТРАСЛИТЕ НА ЛЕКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ В ЮГОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ
Васил Дамянов Чобанов..... 147
DOI: 10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005.01
- 745/749 ПЛАСТИКИ ОТ ТЕКСТИЛ
Елена Тодорова..... 152
DOI: 10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005.02
- 658.512.ПРИРОДНИ СТИХИИ Колекция: Мълнии
- 23 Галя Христова Джупанова, Татяна Христова - Поповска..... 159
DOI: 10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005.03

НАУЧНА ОБЛАСТ. Статиите отразяват разработки и решения от текстилната наука и практика. Те се отнасят към някоя от областите според УДК:

- 33, Икономика. Икономически науки.
377, Специално образование. Професионално образование. Професионални училища.
378, Висше образование / Висши учебни заведения
677, Текстилна промишленост. Технология на текстилните материали.
678, Промисленост на високомолекулярните вещества. Каучукова промишленост.
Пластмасова промишленост.
687, Шивашка промишленост.
745/749, Приложно изкуство. Художествени занаяти. Интериор. Дизайн.
658.512.23, Художествено конструиране (промишлен дизайн).

Адрес на редакцията:

1000 София, ул. "Г. С. Раковски" 108, стая 407, тел. 02 980 30 45
e-mail: textilejournal.editor@fnts.bg
www.bgtextilepublisher.org

Банкова сметка:

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИ СЪЮЗ ПО ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО И КОЖИ
ИН по ДДС: BG 121111930
Сметка IBAN: BG43 UNCR 9660 1010 6722 00

ISSN 1310-912X (Print)

ISSN 2603-302X (Online)

<https://doi.org/10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005>

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

доц. д-р инж. Ивелин Рахнев, главен редактор доц. д-р инж. Мария Спасова, ИП-БАН, технически редактор

проф. д-р инж. Христо Петров, ТУ-София	доц. д-р инж. Анна Георгиева, ХТМУ-София
проф. д-р инж. Андреас Хараламбус, Колеж-Сливен (ТУС)	доц. д-р инж. Капка Манасиева, ВСУ-Варна
проф. д-р инж. Снежина Андонова, ЮЗУ-Благоевград	доц. д-р инж. Румен Русев, ФТТ-Ямбол
проф. д-р инж. Радостина Ангелова, ТУ-София	доц. д-р инж. Красимир Друмев, ТУ-Габрово
проф. д-р инж. Златина Казлачева, ФТТ-Ямбол	доц. д-р инж. Ивелина Вардева, СИЕНСИС-София
проф. д-р инж. Десислава Грабчева, ХТМУ-София	д-р Незабравка Попова-Недялкова, НБУ-София
доц. д-р инж. Стела Балтова, МВБУ-София	д-р Николай Божилов, НХА-София

ЧУЖДЕСТРАНЕН НАУЧЕН КОМИТЕТ

проф. д-р Жан-Ив Дреан - УЮЕ, Мюлуз, Франция
 проф. д-р инж. А. Сезай Сарач, ТУ-Истанбул, Турция
 проф. д-р инж. Йордан Кьосев, ТУ-Дрезден, Германия
 проф. д-р инж. Горан Дембоски, Ун. „Св. св. Кирил и Методий“, Скопие, С. Македония
 доц. д-р инж. Ву Ти Хонг Кхан, ХУНТ, Ханой, СР Виетнам
 проф. д-р инж. Сабер Бен Абдесалем, НИУ - Монастир, Тунис

ИНФОРМАЦИЯ ЗА АВТОРИТЕ

ПРАВИЛА ЗА ДЕПОЗИРАНЕ И ПУБЛИКУВАНЕ НА СТАТИИ

Подаването на докладите трябва да се адресира до редакцията на имейл: textilejournal.editor@fnts.bg
 Докладите трябва да са написани на български език от български автори и на английски (работен език за чуждестранните автори).

Споразумение за прехвърляне на авторски права трябва да бъде подписано и върнато на нашата редакция по поща, факс или имейл, колкото е възможно по-скоро, след предварителното приемане на доклада. С подписването на това споразумение авторите гарантират, че целият труд е оригинален и не е бил публикуван, изпращан е само в списанието и че целият текст, данни, фигури и таблици, включени в труда са оригинални и непубликувани преди това или подавани другаде в каквато и да е форма. Процесът на рецензиране започва след получаване на този документ. В случай, че докладът вече е представян, той може да бъде публикуван в нашето списание, само ако не е бил публикуван в общодостъпни материали от конференцията; при такава ситуация трябва да се направи съответното изявление, което се поставя в редакционните бележки в края на статията.

Общи стил и оформление

Обемът на доклада не трябва да надвишава 12 стандартни страници (A4) в една колона (страница от 3600 знака), вкл. таблици и фигури. Форматът е MS Office Word (normal layout). Рецензентите си запазват правото да съкратят статията, ако е необходимо, както и да променят заглавията.

Заглавието на доклада не трябва да надвишава 120 знака.

Пълните имена на авторите, както и пълните наименования на институциите, в които работят - факултети, катедри, университети, институти, компании, град и държава трябва да са ясно посочени. Авторът за кореспонденция и неговият имейл трябва да бъдат също така указани.

Резюмето на доклада е задължително и не трябва да надвишава 250 думи.

Ключовите думи трябва да са в рамките на 4 до 6.

Формулите се номерират в последователен ред (с арабски цифри) и трябва да са споменавани в текста.

Фигурите се вграждат директно в текста в **формат JPG с минимум 300 dpi**. Фигурите трябва да са номерирани, със заглавие и обяснителен текст.

Таблиците също се вграждат в текста, номерират се последователно и се озаглавяват над самата таблица.

Повтарянето на информация трябва да се избягва.

Препратки: всички препратки в текста трябва да се цитират с числова последователност по ред на появяване в текста (изписвани чрез арабски цифри в латински скоби, напр. [1]) и изписани цифри в квадратни скоби според системата Ванкувър.

АНАЛИЗ НА ОТРАСЛИТЕ НА ЛЕКАТА ПРОМИШЛЕННОСТ В ЮГОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ

Васил Дамянов Чобанов

Югозападен университет „Н. Рилски“, Технически факултет,
Катедра „Машинно инженерство“, ул. „Ив. Михайлов“, № 66, Благоевград
vchobanov@swu.bg

РЕЗЮМЕ:

Основните отрасли на леката промишленост, които в настоящия момент имат широко социално значение за югозападна България, са шевната промишленост, текстилната промишленост, химическата, хранително-вкусовата, издателската и дървообработващата.

Изследванията на основните технологични параметри на работната среда за повишаване ефективността за безопасност и ергономия в различните отрасли на леката промишленост са специфични и е трудно да се обхване обстойно и задълбочено всеки от тях. В тази връзка, е осъществен отсейващ експеримент, с чиято помощ са ранжирани отделните основни отрасли на леката промишленост по степенята им на социална значимост за югозападна България. Определени са факторите /отраслите на леката промишленост/, които имат най-висока социална значимост за югозападна България от отраслите на леката промишленост, както следва: шевната промишленост; хранително-вкусовата промишленост; химическата промишленост. Получените резултати създават условия бъдещи изследвания на основни технологични параметри на работната среда за повишаване ефективността за безопасност и ергономия да се насочат именно към отрасъла на леката промишленост, който е с най-широка социална значимост.

Ключови думи: лека промишленост, отрасли, шевна индустрия

ANALYSIS OF THE BRANCHES OF THE LIGHT INDUSTRY IN SOUTH-WESTERN BULGARIA

Vasil Damyanov Chobanov

South-West University „Neofit Rilski“, Faculty of Engineering, Department of Mechanical Engineering, Ivan Mikhailov Street, № 66, Blagoevgrad, Bulgaria
vchobanov@swu.bg

ABSTRACT:

The main branches of light industry, which currently have broad social importance for southwestern Bulgaria, are the garment industry, the textile industry, the chemical industry, the food industry, the publishing industry, and the woodworking industry.

The studies of the main technological parameters of the work environment to increase the efficiency for safety and ergonomics in the various branches of light industry are specific and it is difficult to comprehensively and thoroughly cover each one of them. In this connection, a sifting experiment was carried out, with the help of which the individual main branches of light industry were ranked according to their degree of social importance for southwestern Bulgaria. The factors /sectors of light industry/ that have the highest social significance for south-western Bulgaria from the light industry sectors have been determined, as follows: sewing industry; the food industry; the chemical industry. The obtained results create the conditions for future research on basic technological parameters of the working environment to increase efficiency for safety and ergonomics to focus on the branch of light industry, which is of the widest social importance.

Keywords: light industry, branches, garment industry

УВОД

В резултат на направения анализ на състоянието на леката промишленост у нас [1÷15], може да се обобщи, че основните отрасли на тази индустрия, които в настоящия момент имат широко социално значение конкретно за югозападна България, са шевната промишленост, текстилната промишленост, химическата, хранително-вкусовата, издателската и дървообработващата. За фармацевтичната индустрия в България е характерно, че произвежда разнообразни фармацевтични продукти със сравнително широко приложение и че заема относително ограничен вътрешен пазар.

За дървопреработвателната промишленост е характерно, че основната дейност е преработка и реализация на готовата продукция. На територията на югозападна България е развит дърводобива, налице са и някои дървопреработвателни предприятия, но този отрасъл не се откроява със значим принос към развитието на леката индустрия в тази част на страната.

Хранително-вкусовата промишленост е представена от малки предприятия в областта на млекопреработването, месопреработването и сладкарството. Продукцията ѝ е насочена основно за вътрешния пазар.

През последните години се наблюдава ръст на

производството в шевната индустрия. Тъй като същата се подпомага с европейско финансиране, това позволява внедряване на външни инвестиции в дълготрайни материални активи.

Изследванията на основните технологични параметри на работната среда за повишаване ефективността за безопасност и ергономия в различните отрасли на леката промишленост [16÷25], както и стандартите в това отношение [26, 27], са специфични и е трудно да се обхване обстойно и задълбочено всеки един от тях. В тази връзка, целта на настоящата работа е да се ранжират /подредят/ отраслите на леката промишленост по степента им на социална значимост за югозападна България.

УСЛОВИЯ ЗА ПРОМЕЖДАНЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТА

В резултат на осъществените проучвания и анализи [1÷15], са обобщени отделните основни отрасли на леката промишленост, които имат широко социално значение за югозападна България. Те са представени в таблица 1. За изпълнение целта на настоящата работа, е създадена анкетна карта, в която е даден код на всеки от горепосочените основни отрасли на леката промишленост, както е представено в таблица 1.

Таблица 1. Основни отрасли на леката промишленост с широко социално значение за югозападна България

Код на фактора	Отрасли на леката промишленост
X ₁	Шевна промишленост
X ₂	Текстилна промишленост
X ₃	Химическа промишленост
X ₄	Хранително-вкусова промишленост
X ₅	Издателска промишленост
X ₆	Дървообработваща промишленост

Осъществено е анкетно проучване сред различни експерти по безопасност и здраве, технологии, организатори на производството, управители и мениджъри в български фирми, с предмет на дейност в различни отрасли на леката промишленост; преподаватели по безопасност на труда, по технология на производството в различни отрасли на леката промишленост в професионални гимназии и висши училища у нас. В резултат на това, анкетната карта е попълнена от 10 специалисти – експерти в областта на индустриалната техника и технологии. Всеки от тях е направил ранжиране /подреждане/ на горепосочените фактори /отраслите на леката промишленост/ според своето виждане за степента на тяхната социална значимост за югозападна България.

МЕТОД НА РАБОТА

За осъществяване на поставената цел се използва метода на отсейващия експеримент [28, 29, 30]. При проведеното анкетно проучване, на анкетираните експерти е поставено условието да дават различна оценка на всеки фактор.

За обработка на резултатите от проведеното анкетно-експертно проучване се използва методиката за статистически анализ на експертни оценки на Кендал [28, 29, 30], като последователно се определят:

- коефициента на конкордация по Кендал:

$$W = \frac{12 \sum_{i=1}^n (\xi_i - \bar{\xi})^2}{k^2 n (n^2 - 1)} \quad (1)$$

- сумата от оценките на всеки фактор:

$$\xi_i = \sum_{j=1}^k x_{ij} \quad (2)$$

където: k – брой на експертите; n - брой на

факторите, подлежащи на ранжиране; x_{ij} - ранговата оценка на i-тия фактор от j-тия експерт;
- средната сума на оценките:

$$\bar{\xi} = \frac{\sum_{i=1}^n \xi_i}{n} \quad (3)$$

Статистическият анализ на коефициента на конкордация W се провежда с критерия на Пиърсън [28, 29, 30].

Сравнява се разчетната стойност на критерия на Пиърсън, получена от експерименталните данни χ_R^2 граничната таблична стойност на този критерий χ_T^2 . В резултат на това, с определена доверителна вероятност може да се твърди, че хипотезата за статистическа значимост на коефициента на съвпадение W се потвърждава.

АНАЛИЗ НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Получените резултати за стойностите на сумата от оценките за всеки отрасъл на леката промишленост, дадени от различните експерти, са обобщени в таблица 2.

Таблица 2. Сума от оценките на експертите за всеки отрасъл на леката промишленост

№ на фактора	1	2	3	4	5	6
Сума от оценки ξ_i	54	14	42	48	20	31

След статистическата обработка на резултатите от анкетно – експертното проучване [28, 29, 30] са получени следните резултати:

-коефициента на конкордация по Кендал:

$$W = 0,72048 \quad (4)$$

-разчетната стойност на критерия Пиърсън

$$\chi_R^2 = 36,023777 \quad (5)$$

-табличната стойност на критерия Пиърсън

$$\chi_T^2 = 11,07 \quad (6)$$

При определянето на табличната стойност на критерия на Пиърсън е избрана статистическа сигурност $S = 95\%$.

Получената разчетна стойност на критерия на Пиърсън е по-голяма от табличната стойност, следователно, хипотезата за статистическа значимост на коефициента на съвпадение W се потвърждава при избраната статистическа сигурност. Следователно, може да се твърди с доверителна вероятност $0,95\%$, че оценките на експертите са съгласувани.

ИЗВОДИ

Резултатите от проведените изследвания в настоящата работа могат да се обобщят, както

следва:

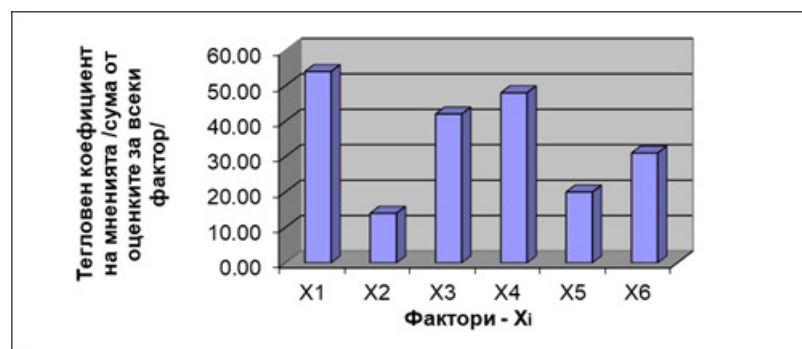
- Осъществен е отсейващ експеримент по методика на Кендал, в резултат на който отделните отрасли на леката промишленост са ранжирани според степента на социалната значимост за югозападна България, както е показано на фиг. 1.

- Ранжирани (подредени) са факторите / отраслите на леката промишленост/, които имат най-висока социална значимост за югозападна България, както следва:

X1 – шевната промишленост;

X4 – хранително-вкусовата промишленост;

X3 – химическата промишленост.

Фигура 1. Хистограма на експертните мнения

- В резултат на конкретизирането на приоритетната социална значимост на отделните отрасли на леката промишленост за югозападна България, изследванията на основни технологични параметри на работната среда

за повишаване ефективността за безопасност и ергономия в бъдещи изследвания могат да се насочат конкретно към шевната индустрия.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

- [1] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.bgschool.net/do/1.PDF
- [2] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.nfsg-sofia.net/images_nfsg/works/marg&niki.pdf
- [3] <https://www.tbmagazine.net/statia/tekstilnata-industriya-osiguryava-11-ot-iznosa-na-blgariya.html>
- [4] <https://prezi.com/p/0fhhbq3ynraxy/presentation/>
- [5] <https://www.bgbiznes.eu/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%88%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82/>
- [6] <https://www.hennlich.bg/prilozheniya/tekstil-na-promishlenost.html>
- [7] <http://www.sfb.bia-bg.com/index.php?sel=386>
- [8] <https://bds-bg.org/bg/ics/search-by-61>
- [9] https://www.researchgate.net/publication/345243953_INDUSTRIALNATA_POLITIKA_NA_SVREMENNA_EVROPA
- [10] https://www.researchgate.net/publication/349456344_Transformaciite_v_otraslovata_struktura_na_blgarskata_industria
- [11] https://www.researchgate.net/publication/349456348_Za_istinite_i_zabludite_v_blgarskata_sivaska_promislenost
- [12] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/vop/strategy_industrial_zones.pdf
- [13] <https://www.bgbiznes.eu/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82/%D0%A5%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%88%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82/>
- [14] <https://www.geol0.ngic.bg/ch5/t05>
- [15] <https://www.scribd.com/document/689729600/%D0%A5%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%B2-%D0%91%D1%8A%D0%B5%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F>
- [16] Zanardi, F.; Harris, E.; Brown, T.; Rice, S.; Palmer, K.; Coggon, D. Mortality from diabetes and ischaemic heart disease in textile workers. *Occupational and Environmental Medicine* 2011, 68, 172-175.
- [17] Brown, D.; Feskanich, D.; Sanchez, B.; Rexrode, K.; Schernhammer, E.; Lisabeth, L. Rotating night shift work and the risk of ischemic stroke. *American Journal of Epidemiology* 2009, 169, 1370-1377.
- [18] Christiani, D.; Ye, T.; Zhang, S.; Wegman, D.; Eisen, E.; Ryan, L.; Olenchok, S.; Pothier, L.; Dai, H. Cotton dust and endotoxin exposure and long-term decline in lung function: results of a longitudinal study. *American journal of industrial medicine* 1999, 35, 321-331.
- [19] Kawachi, I.; Colditz, G.; Stampfer, M.; Willett, W.; Manson, J.; Speizer, F.; Hennekens, C. Prospective study of shift work and risk of coronary heart disease in women. *Circulation* 1995, 92, 3178-3182.
- [20] Chowdhury, S.; Hamada, Y.; Ahmed, Kh. Experimental evaluation of subjective thermal perceptions for sewing activity. *Energy and Buildings* 2017, 149, 450-462.
- [21] Wijewardane, S.; Jayasinghe, M. Thermal comfort temperature range for factory workers in warm humid tropical climates. *Renewable Energy* 2008, Volume 33, Issue 9, 2057-2063.
- [22] Bhatnagar, A. Environmental cardiology: studying mechanistic links between pollution and heart disease. *Circulation research* 2006, 99, 692-705.
- [23] Gelbke, H.; Goen, T.; Maurer, M.; Sulsky, S. A review of health effects of carbon disulfide in viscose industry and a proposal for an occupational exposure limit. *Critical Reviews in Toxicology* 2009, 39(Suppl 2), 1-126.
- [24] Orysiak J., Młynarczyk M., Irzmańska E. The effect of exposure to cold on dexterity and temperature of the skin and hands. *Int J Occup Saf Ergon*. 2024 Mar;30(1):64-71. doi: 10.1080/10803548.2023.2293387. Epub 2024 Jan 8. PMID: 38191297.
- [25] Astrakianakis G, Seixas NS, Camp JE, Christiani DC, Feng Z, Thomas DB, Checkoway. *Annals of Occupational Hygiene*. 2006; 50:573-582.
- [26] BSS ISO 1999 Acoustics — Estimation of noise-induced hearing loss, 2014.
- [27] BSS EN ISO 9612 Acoustics – Determination of occupational noise exposure - Engineering method, 2009.
- [28] Damyanov, G. Mathematical methods for the planning of an experiment in the research in the textile industry, 1rd ed.; IOT: Sofia, Bulgaria, 1977, pp. 81-98.
- [29] Andonova, Sn. Application of mathematical methods in sewing technologies, 1rd ed.; University Publishing House of the “N. Rilski” University: Blagoevgrad, Bulgaria, 2006, pp. 38-57.
- [30] Andonova, Sn., Milieva, P. and Hodjova, F., Ranking of constructional parts of sewing articles according to their effect on the quality and productivity, International scientific conference “Unitech 08 - Gabrovo”, ISSN 1313-230X, proceedings - volume II, pp. 315-319, 2008.

ПЛАСТИКИ ОТ ТЕКСТИЛ

Елена Тодорова

Нов български университет, департамент „Изкуства и дизайн“, програма „Мода“,
21 ул. „Монтевидео“, 1618, София, България
egtodorova@nbu.bg

РЕЗЮМЕ:

Тази статия разглежда новите насоки в създаване на нестандартни скулптури. Наред с традиционните методи и материали за изработване на обемни форми, виждаме използването на стари текстилни техники за постигане на уникални произведения на изкуството. Едни от най-старите методи за работа с текстилни нишки – тъкането, е използван от различни дизайнери за създаване на нестандартни интериорни инсталации. Друга традиционна техника за обработка на натурална вълна, позната под името felt е използвана от някои артисти за създаването на нестандартни екстериорни скулптури. Като примери за успешен дизайн на текстилни скулптури и инсталации са представени произведенията на Джоузеф Бойс, Емилия Панайотова, Джоел Алън, Диана Орвинг и Чихару Шиота.

TEXTILE PLASTICS

Elena Todorova

New Bulgarian University, Department of Arts and Design, Fashion program,
21 Monteveo Str., 1618 Sofia, Bulgaria
egtodorova@nbu.bg

ABSTRACT:

This article examines new directions in creating non-standard sculptures. Along with traditional methods and materials for making volumetric forms, we see the use of old textile techniques to achieve unique works of art. One of the oldest methods of working with textile threads – weaving, has been used by various designers to create non-standard interior installations. Another traditional technique for processing natural wool, known as felt, has been used by some artists to create non-standard exterior sculptures. As examples of successful design of textile sculptures and installations, the works of Joseph Beuys, Emilia Panayotova, Joel S. Allen, Diana Orving and Chiharu Shiota are presented.

Скулптурата^[1] като дял от изкуството е възникнала в праисторически времена. Още първобитният човек е имал необходимостта да изрази чрез пластика идеята за божеството, което ще го пази от всички злини. Затова първите скулптури са във вид на амулети, предназначени да закрият и предпазват от болести, природни стихии и други бедствия. Първите открити фигурки датират от преди 100 хиляди години преди Новата ера. Те били съвсем примитивни, изработени от камъчета, парченца дърво или малки кости. С развитието на вярванията на древните хора, скулптурите започват да изпълняват и още една съществена функция - те стават елементи на мистични и примитивни религиозни обряди. В този смисъл различните форми и материали отново имат защитната функция. В по-късни епохи възникват още причини хората да ваят пластични форми – за да запазят образите на любими хора или да пресъздадат представите си за красиво и естетично. Историята на скулптурата^[2] като изкуство започва около тридесет века пр. н. е. през епохата на Древен Египет. Разбира се това изкуство не остава само египетско, то се развива в целия древен свят. Скулптурата се превръща в неразделен спътник на архитектурата, подчинявайки се на нейните принципи и служейки за украса на различни сгради със статуи на богове, царе, фантастични

същества и пластични форми, съответстващи на предназначението на сградата. В началото тя проявява силна склонност към реализъм. При различните култури се оформя характерна визия, която еволюира през културните периоди. Цялата история на изкуството би била немислима без този основен дял – скулптурата.

Основните материали, от които традиционно са изработвани скулптурите през вековете са камък, метал, глина, дърво. Днешните художници са в ситуация да не се съобразяват с религиозни и културни догми, които да определят техния пластичен изказ. В нашето съвремие, да се експериментира с формата и материала е желан начин за представяне на художествените идеи. Наред с традиционните материали много автори работят с различни видове текстил. През XX век започват първите опити за създаване на пластики от текстил. Много художници започват да експериментират с формата, използвайки класически техники и материали. Примерите от (фиг.1) и (фиг.2) показват необичайни скулптури от плът, предназначени за екстериор. Тези творби са класически пример за успешен лендарт^[3]. Авторът Джоузеф Бойс^[4] изгражда абстрактни текстилни форми като елементи от природата. Използва натурална вълна, багрена с натурални багрила, като по този начин неговите творби са изцяло „природни“ форми.

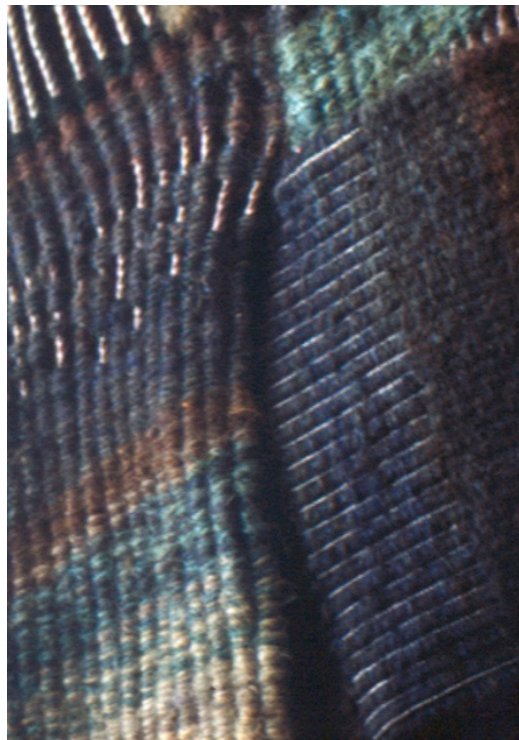

(фиг.1), (фиг.2) Пластики от плът като екстериорно решение, Джоузеф Бойс 1969 г.
Източник: Joseph Beuys *The Pack* (1969)

Това, което прави творчеството на Джоузеф Бойс уникално е начинът, по който неговите текстилни пластики се свързват с естествената природна среда. Пластиката от (фиг.2), която представлява съвкупност от вълнени кичури, обагрени в нюанси на синьото, се превръща в плаваща скулптура. Формата и цветовата гама се свързват визуално с водната повърхност и това придава загадъчност и известна изненада за публиката. Другата пластика от (фиг.1) със своята топла оранжево-златиста гама прилича на приказно цвете, застинало сред зимните дървета. Джоузеф Бойс прави много текстилни пластики и всички те са мислени да бъдат част и естествено продължение на средата, в която са поставени.

През осемдесетте години на XX век в България много артисти създават различни триизмерни произведения и инсталации, използвайки текстилни материали. Тези творби често

изследват пространството и взаимодействието с публиката, посредством нестандартни форми и обеми. Веднага изпъква името на проф. Емилия Панайотова, която през този период създава много и разнообразни текстилни скулптури, предназначени за големи интериорни пространства. В нейните произведения са използвани традиционни техники на тъкане, връзване, преплитане на нишките. Но авторката разширява границите на традиционното изкуство, като интегрира текстилните техники в съвременни художествени практики. С нестандартните форми, които изгражда, тя показва нови възможности за изразяване и интерпретация, като същевременно подчертава връзката между традицията и иновациите в изкуството (фиг.3), (фиг.4). В своите произведения Е. Панайотова изследва теми като идентичност, памет, културно наследство и др.

(фиг.3) Пано, (фиг.4) Детайл
Автор: проф. Емилия Панайотова
Снимки: архив на автора

Друг интересен автор, който ще представя е Джоел С. Алън^[5]. Той е художник-скулптор, чиято творческа работа включва различни форми на изразяване: от акрилни пана и фотографии до ленд арт и текстилни инсталации. Сега ще представя тази част от творчеството му, насочена към използването на текстил, по много необичаен начин. Създаването на големи обемни форми, предназначени за интериор е голямата сила на този художник (фиг.5), (фиг.4), (фиг.6). За да постигне търсеният ефект, той свързва различни слоеве от вълнени влакна в обща текстурирана висяща композиция^[6]. Редуването на контрастни цветове в издължени обеми с плоски форми, придава на тези текстилни пластики визуална прилика с висящи цветя, обърнати надолу. Тази

приказност на творбите на Джоел С. Алън е много привлекателна и придава жизнерадостно настроение на интериорите, в които са експонирани. За създаването на всяка текстилна скулптура са необходими много часове работа. Самият художник определя работата си по следния начин „С пламенно търпение търся онова интимно пространство между време и материал, където ритъмът на мисълта и сръчността се преплитат в лиричен танц. Наслаждавам се на безкрайното търсене на съвършенство – винаги посягайки към неуловимия хармоничен концерт на форма, предмет и съдържание, който свързва сетивата с ума и сърцето. За мен това е най-прекрасната романтика между мисленето и правенето.“

(фиг.5), (фиг.6) Висящи текстилни инсталации
Автор: Джоел С. Алън

Източник: <https://www.wearitcrochet.com/sundays-visual-diary-32-joel-s-allen/>

Тези скулптури са толкова оригинални и цветни, че връщат зрителя в годините на детството, когато всичко приказно е възможно.

Ще представя творчеството на един млад автор,

който работи с текстила по много различен начин. Диана Орвинг^[7], шведска художничка (р.1985г.) живее и работи в Стокхолм. Започнала кариерата си като моден дизайнер, в периода

2007-2020 г. представя колекции дамско облекло на модни ревюта и изложения в Швеция и в международен план^[8]. Артистичността на Даяна Орвинг не се ограничава само с дизайн на облекла. Тя разширява търсенията си към постигане на форма в пространството чрез драпиране. Работи асоциативно в обмен между техники, материали и формати, в търсене на текстилни скулптури. Изследва симбиозите на тактилното и визуалното, на тялото и пространството. „Всичките ми големи текстилни скулптури са присъщо плавни и носят отпечатък на мобилност и движение. Гледам на тях като на хореография, където съм поставила условията

и ограниченията на формата, движението и динамиката“, така Орвинг определя работата си. Дизайнерката превръща текстила в средство за изразяване, чрез което от наслагването на малки части, като верижна реакция, сглобява големи въздушни обеми. Тези форми се движат от полъха на въздуха в ефирна хореография, която формира усещане за връзка, копнеж или конфликт (фиг.7), (фиг.8). Творческият процес е силно повлиян от импровизацията и интуицията. Скулптурите се създават в движение – формите се видоизменят и променят посоките си. Материалите танцуват, обемите възникват, изчезват в повтарящ се процес.

(фиг.7), (фиг.8) Изложба на Диана Орвинг в галерия Tempesta, Милано

Снимки: Ерик Лефвандер за списание The New Era, 2021 г

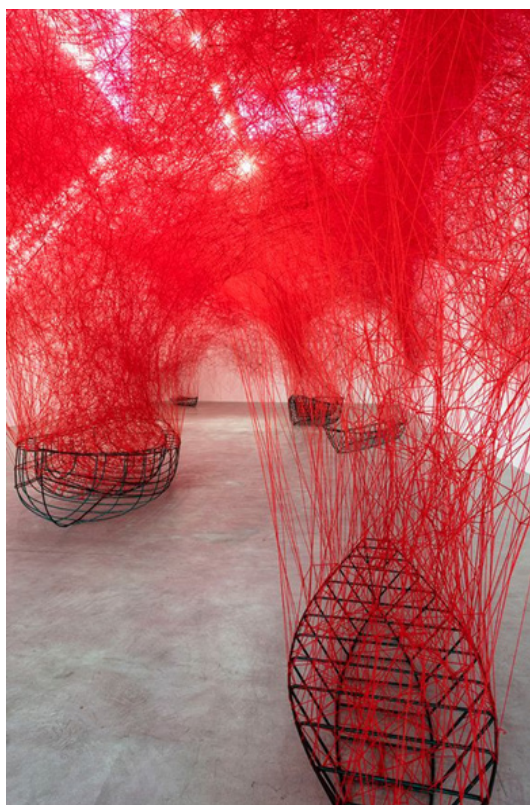
Източник: <https://mybeingthere.tumblr.com/post/670382945102626816/diana-orving-is-a-swedish-textile-artist-an>

Накрая ще представя впечатляващите инсталации с нишки на Чихару Шиота. Тези инсталации удивляват зрителя с мащабите и артистичния дух, постигнати с изключително търпение на автора при създаването им. Тези

творби създават пространство, текстура и атмосфера само с нишки. Усещането за липса на гравитация и монументалност поразява наблюдаващия. Идеи за преходността – загуба, смърт, но също и радост и изобилие са

представени от дизайнерката чрез извеждането в пространството на хиляди нишки, които рисуват, изграждат обеми, създават цяла нова реалност (Фиг.9)(Фиг11.). Чихару Шиота е най-известна със своите мащабни инсталации с гениално изтъкани нишки, които отразяват начина, по който всички човешки преживявания са свързани в мрежа от невидими линии^[9]. Родена в Осака, Япония (1972), живее и работи в Берлин. Изправяйки се

пред фундаментални човешки дилеми, живота, смъртта и взаимоотношенията, Чихару Шиота изследва човешкото съществуване в различни измерения, като създава нова реалност, изтъкана в нейните мащабни инсталации с нишки, които включват различни общи предмети или рисунки, скулптури, фотография, но също видеоклипове и мултимедийно допълване на предметната реалност (Фиг12.) (Фиг.13).

(Фиг.9) (Фиг10.) Инсталации на Чихару Шиота: Лодка, Инсталация с ключове
Източник: <https://www.wearitcrochet.com/sunday-visual-diary-20-chiharu-shiota/>

През 2008 г. тя получава наградата за насърчаване на изкуството от японския министър на образованието, културата, спорта, науката и технологиите. Нейните самостоятелни изложби по целия свят привличат много любители на изкуството. Галерии като Мори Арт

Музеум, Токио; Мартин-Гропиус-Бау, Берлин, Йоркширски скулптурен парк, Великобритания; Електрическа станция на изкуството, Шанхай и много други, са канили Чихару Шиота да покаже творчеството си.

(Фиг.12) (Фиг.13.)Инсталации: „Черен тренд“

Източник: <https://www.wearitcrochet.com/sunday-visual-diary-20-chiharu-shiota/>

Скулптурите от конци са уникална форма на изкуство, при която с помощта на текстилни материали се създават триизмерни произведения. Тази техника позволява на артистите да изразят креативността си чрез сложни и детайлни форми, използвайки нишки, прежди и други текстилни елементи. Техниката включва опъване и преплитане на конци върху рамка или между фиксирани точки, формирайки различни фигури и обеми. Това изисква търпение и внимание към детайла, като резултатът е впечатляващи произведения на изкуството, които комбинират традиционни текстилни техники с модерна визия. Скулптурите от конци предлагат необичаен и вдъхновяващ начин за изразяване, който съчетава финес, креативност и иновативност в областта на съвременното изкуство. Тези произведения могат да варират от малки, детайлни обекти до мащабни инсталации, трансформиращи цялостно пространството.

Библиография:

- [1] Hugh Honour and John Fleming, A World History of Art, 1st edn. 1982 (many later editions), Macmillan, London, page refs to 1984 Macmillan 1st edn. paperback ISBN 0333371852
- [2] Попова, Мария, „Ленд арт“, онлайн списание „Мениджър“, 08/23, раздел Life&Art
- [3] Adriani, Götz, Winfried Konnertz, and Karin Thomas: Joseph Beuys: Life and Works. Trans. Patricia Lech. Wo odbury, N.Y.: Barron's Educational Series, 1979.
- [4] Hugh Honour and John Fleming, A World History of Art, 1st edn. 1982 (many later editions), Macmillan, London, page refs to 1984 Macmillan 1st edn. paperback. ISBN 0333371852
- [5] www.wearitcrochet.com/sundays-visual-diary-32-joel-s-allen/
- [6] www.dianaorving.com/
- [7] www.vogue.com/fashion-shows/designer/diana-orving
- [8] www.wearitcrochet.com/sunday-visual-diary-20-chiharu-shiota/
- [9] www.joelsallen.com

ПРИРОДНИ СТИХИИ Колекция: Мълнии

Галя Христова Джупанова и Татяна Христова - Поповска
Югозападен университет „Неофит Рилски“, Факултет по изкуствата, катедра
„Изобразително изкуство“, специалност „Мода“
ул. „Иван Михайлов“, № 56, Благоевград, България
tatiyna@swu.bg

РЕЗЮМЕ:

Природата е един от най-великите източници на вдъхновение. Тя е интерпретирана от много дизайнери и творци. Тя е красива, величествена, буди респект и страхопочитание. Претворена в модата, тя е не само стихия, но и чрез облеклото може да бъде носител и символ, знак за рационалното използване на природните ресурси, предупредителен знак за опасност и благодетел.

С настоящия труд, държа да предам уважението си към красотата на природата, нейните блага и тайни. Смятам, че природните стихии са непресъхващ извор на идеи – ярки цветове и контрасти, причудливи форми и неконтролируеми способности. Смятам темата за актуална и неизчерпаема. Целта е да се проучи същността на природните стихии и да реализира дизайнерска колекция облекла, вдъхновени от мълниите.

В настоящата дипломна работа беше издигната следната хипотеза: Предполагаме, че природните стихии са един неизчерпаем източник на идеи, които успешно могат да се приложат в съвременното облекло. Предполагаме, че проучвайки същността и характера на мълниите в частност, могат да се извлекат подходи, методи и алгоритми, които да послужат в определени ситуации (природни бедствия, стихии, наводнения и др.) и да улеснят работата на други дизайнери по темата.

Ключови думи: природа, мълнии, мода, облекла

NATURAL DISASTERS Collection ThunderBolt

Galya Hristova Dzhupanova and Tatyana Hristova - Popovska
South-West University „Neofit Rilski“, Faculty of Arts, Department of Fine Arts, Ivan
Mikhailov Street, № 56, Blagoevgrad, Bulgaria
tatiyna@swu.bg

ABSTRACT:

Nature is one of the greatest sources of inspiration. It has been interpreted by many designers and artists. It is beautiful, majestic, inspires respect and awe. Transformed into fashion, it is not only an element, but through clothing it can be a carrier and symbol, a sign of the rational use of natural resources, a warning sign of danger and a benefactor.

With this work, I want to convey my respect for the beauty of nature, its blessings and secrets. I believe that natural elements are an inexhaustible source of ideas – bright colours and contrasts, bizarre shapes and uncontrollable abilities. I consider the topic to be relevant and inexhaustible.

In this thesis, the following hypothesis was raised: We assume that natural elements are an inexhaustible source of ideas that can be successfully applied in modern clothing. We assume that by studying the essence and character of lightning in particular, approaches, methods and algorithms can be derived that can be used in certain situations (natural disasters, elements, floods, etc.) and facilitate the work of other designers on the topic.

The goal is to explore the essence of natural elements and create a designer clothing collection inspired by lightning.

Keywords: nature, lightning, fashion, clothing

Природата като вдъхновение и учител

В спокойствието на сърцата ни природата разгръща своите безкрайни чудеса, разкривайки пред нас необятните си тайни, като вечното присъствие, което пробужда художественото ни въображение. С четка в ръка и с пламнало въображение, търсим да уловим същността на това, което природата значи за нас. Природата е убежище, свято място, където намираме утеха и спокойствие сред трудностите на живота.

Това е лекото докосване на вятъра, галещо кожата ни с нежност, който като че ли, носи тайните на вселената със себе си. Това е симфонията на птичата песен, правейки мелодичен фон, която

ни кани да се присъединим към нейния хор и да се слеем с природния ритъм. Природата е калейдоскоп от цветове, палитрата на художника, в която оттенъците се сливат в красива хармония. От цветя, които украсяват поляните и танцуват под слънчевите лъчи, до златистите листа възбуждайки сетивата и вълнуващи душите ни. Природата рисува непрестанно съвършенство, което пробужда въображението ни. Ние сме само скромни наблюдатели, смирени пред способността на природата да твори с такава грация. Природата е учител, предаващ ценни уроци с всяко шептящо дърво и бучащ поток.

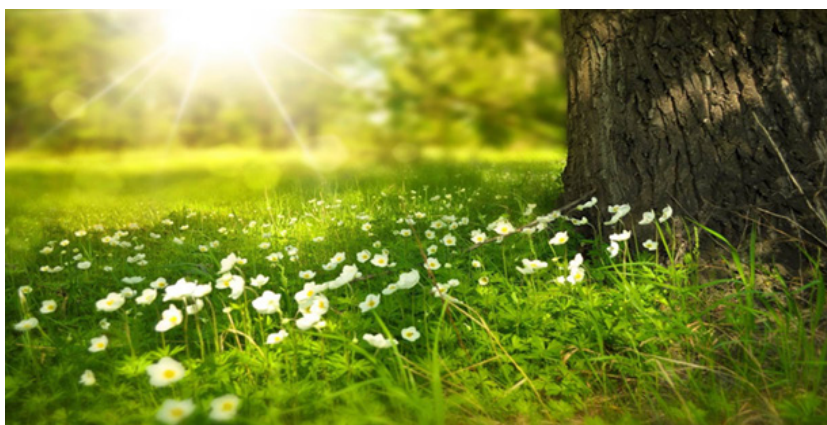

Природата не изрича думи, но ни говори през всеки шум на вятъра и с всяко шептене на планинските потоци. Със своята безкрайна мъдрост природата отваря своите обятия и ни учи за цикълът на живота и промяната. Тя ни учи на търпение, като чрез наблюдение, виждаме как семената прорастат и стават високи дървета. През сезоните природата ни показва, че всичко има своя момент на цъфтеж, на растеж, на увяхване и как всичко си има край. Тя ни учи да ценим всеки етап от този безкраен цикъл и да видим красотата и в преходността на всяко едно преживяване.

Природата ни показва как всички живи

същества се свързват. Връзката между растенията, животните и хората, която съществува в деликатно равновесие.

Тя ни показва, че всяко действие, въпреки че може да изглежда незначително, има последици върху околната среда и всички същества, с които споделяме този планета. Освен това, природата е създателя на красотата. Всяко нейно творение ни привлича със своята изящност и перфектен вид. Безупречните форми на планините, блясъкът на морската повърхност и разнообразието от цветове в горите са уроци за хармония и естетика, които ни вдъхновяват и учат да ценим изяществото на нейното изкуство.

ПРИРОДАТА И МОДАТА

*Lady Gaga photographed by Nick Knight and styled by Jessica Diehl for Vanity Fair September 2010 |
Could study by John Constable, 1822*

“There is no better designer than nature.”

Alexander McQueen

Още от както човешкия вид започва да твори, ние се вдъхновяваме от обкръжаващата ни околна среда. Сред най - ранните доказателства за нашето съществуване намираме пещерни рисунки на животни и растения, а по – късно в древна Месопотамия, Египет и Елада пищните украси са вдъхновени от природни мотиви.

Даже привидно геометричните форми са стилизирани и преобразувани елементи от природата.

Когато става въпрос за вдъхновение, природата е невероятен източник на мода. Векове наред създателите и дизайнерите са били очаровани от естествения свят, считайки неговото богатство за отправна точка за нов творчески език със собствени мотиви, форми и цветове.

Природата обаче не е само „пасивен“ източник на вдъхновение: тя е активен участник в модата, предоставяйки самите материали, които превръщат идеите в дрехи и аксесоари с много различни естетически и физически качества.

Каква е връзката между мода, природа и занаят? Работейки с природните суровини, хората разработиха нови техники за създаване на мотиви, тъкани и декорации, които да се използват в производството на облекла и аксесоари.

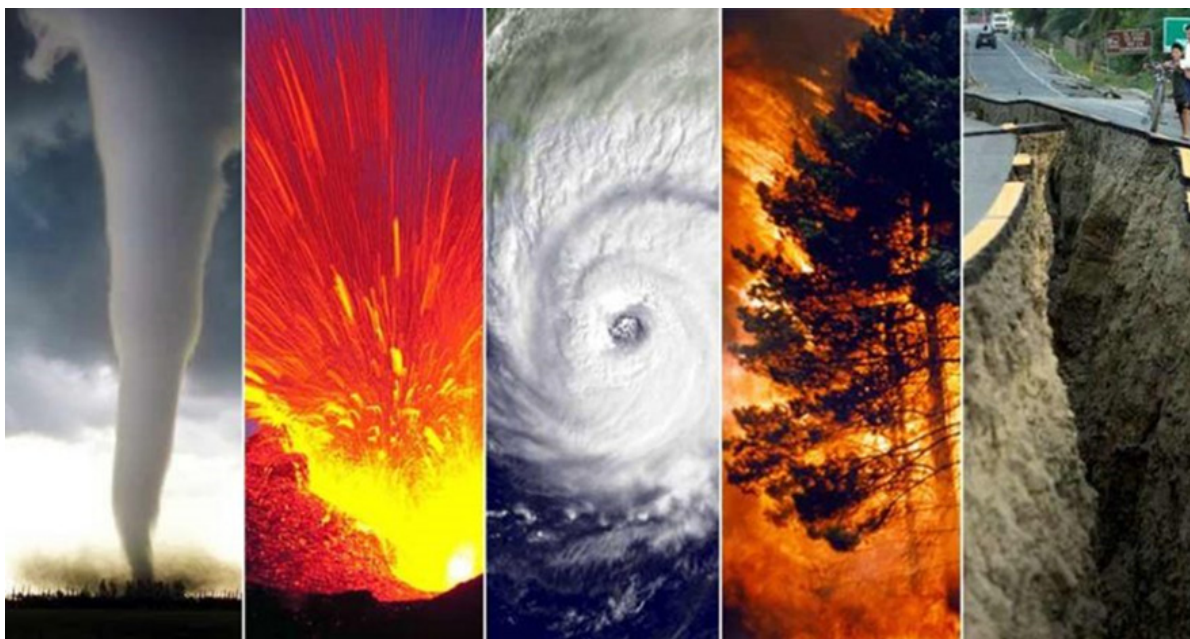
Разнообразието е присъщо на естествения

свят - варира в зависимост от местоположението и климата - и води до широка гама от местни тенденции и занаятчийски техники. Всеки регион е развил свои собствени стилове, които са се превърнали в неразделна част от идентичността на хората, работещи и живеещи в неговите земи. Все още артистите продължават да черпят идеи от природата и да вплитат в творбите си животински и растителни елементи. Дизайнерите на модно облекло не правят изключение.

ПРИРОДНИТЕ СТИХИИ

Природните стихии съпътстват съществуването на човека на Земята от неговото зараждане. Те са разрушителни по своята същност и мащаби природни явления, в по-голямата си част неподлежащи на контрол от страна на човека. Те са страшни не само защото отнемат много човешки животи, но също така унищожават инфраструктурата и причиняват огромни икономически щети на държави и цели региони. Типични примери за природни стихии са вулканичните изригвания, наводненията, лавините, земетресенията, тропическите циклони и др. Възможно е една природна стихия да породи след себе си и друга, например вулканичните изригвания често са съпътствани от земетресения.

Размерът на загубите обикновено зависи от подготвеността на хората и от способността им да реагират навременно и адекватно на бедствието, най-вече по спасителните работи.

Стихиите са резултат от природна или причинена от човека опасност, засягаща уязвима общност. Това е комбинацията от опасност заедно с излагането на уязвимо общество, което води до бедствие.

В съвременното е доста трудно да се направи разделението между природни, предизвикани от човека и ускорени от човека бедствия.

Човешкият избор и дейности като архитектура, пожар, управление на ресурсите и изменение на климата потенциално играят роля в причиняването на природни стихии.

Природните стихии могат да бъдат влошени от неадекватни строителни норми, маргинализация на хората, неравенство, свръхексплоатация на ресурси, екстремно разрастване на градовете и изменение на климата. Бързият растеж на световното население и повишената му концентрация често в опасни среди ескалира както честотата, така и сериозността на стихииите. Екстремните климатични условия (като тези в тропиците) и нестабилните земни форми, съчетани с обезлесяването, непланираното нарастване на

растежа и неинженерните конструкции създават по-уязвими връзки между населените райони и природните пространства, предразположени към бедствия. Развиващите се страни, които страдат от хронични природни бедствия, често имат неефективни комуникационни системи, съчетани с недостатъчна подкрепа за предотвратяване и управление на бедствия.

Едно неблагоприятно събитие няма да достигне нивото на бедствие, ако се случи в район без уязвимо население. След като уязвимо население е претърпяло бедствие, на общността може да отнеме много години за възстановяване и този период на възстановяване може да доведе до допълнителна уязвимост. Катастрофалните последици от природните бедствия засягат и психичното здраве на засегнатите общности, като често водят до посттравматични симптоми. Тези повишени емоционални преживявания могат да бъдат подкрепени чрез колективна обработка, което води до устойчивост и повишена ангажираност на общността.

За смекчаване на въздействието на природните стихии могат да бъдат предприети предварителни мерки.

Въвеждането на системи за ранно предупреждение, които да предупреждават

хората за предстоящи стихии, би им позволило да се евакуират и да се преместят в по-безопасни зони. Могат да се разработят и планове за готовност, които включват спешни доставки и процедури за евакуация. Инфраструктурата може да бъде проектирана така, че да издържа на стихии, могат да бъдат изградени устойчиви на земетресения сгради, както и изграждане на диги и язовири за предотвратяване на наводнения.

Общностите могат да работят за намаляване на риска от стихии чрез прилагане на мерки като управление на горите за предотвратяване на горски пожари и подобряване на планирането на земеползването. Избягване на строителството в зони с висок риск, като зони на наводнения или на нестабилни склонове. Усилията за смекчаване на изменението на климата, като намаляване на емисиите на парникови газове, също могат да помогнат за намаляване на честотата и тежестта на природните стихии.

Модата може да играе определена роля в помощта при природните стихии, като предоставя ресурси и подкрепа за засегнатите общности. Въпреки че модата сама по себе си не може да преодолее природни стихии, тя може да помогне чрез следните начини:

- Събиране на средства и осведомяване: Модни марки и дизайнери могат да организират благотворителни събития, колекции или кампании, с цел събиране на средства за помощ на засегнатите области.

- Дарения и материална помощ: Модни компании могат да дарят дрехи, обувки и други необходими материали на хората, които са загубили своите имуществва в резултат на стихийните бедствия.

- Поддържане на информираност: Модните марки могат да използват своите платформи и влияние, за да поддържат обществеността информирана за събитията и нуждите на засегнатите области. Това може да помогне за

мобилизиране на подкрепа и помощ.

- Създаване на осведомителни кампании: Модни индустрии могат да създават осведомителни кампании за предупреждение и подготовка преди природни бедствия. Тези кампании могат да повишат осведомеността за важните стъпки, които хората трябва да предприемат, за да се защитят и подготвят за неблагоприятни ситуации.

- Съдействие за възстановяване: Модната индустрия може да помогне и с възстановяването след бедствия, като предоставя работни места и подкрепа за хората от засегнатите общности.

- Екологична отговорност: Модни марки могат да подкрепят екологични и устойчиви инициативи, които намаляват риска от природни бедствия, като например опазването на горите или намаляването на замърсяването на водите.

Ефективната подкрепа на модната индустрия изисква сътрудничество с други сектори, правителства, неправителствени организации и местни общности, за да се гарантира, че помощта стига до тези, които са най-засегнати.

В заключение, природните стихии са събития, които могат да имат опустошителни последици върху човешкия живот, инфраструктурата и околната среда. Въпреки това, като предприемем мерки за намаляване на тяхното въздействие, като системи за ранно предупреждение, планове за готовност, инфраструктурен план и мерки за намаляване на риска, можем да намалим щетите, причинени от стихии, и да подобрим способността си да се възстановяваме от последиците от тях.

МЪЛНИИ

Мълнията е електрически разряд, причинен от дисбаланс между буреносните облаци и земята или в самите облаци. Обикновено се проявяват по време на буря и са съпроводени от гръмотевица. Линеината мълния се нарича светкавица, която осветява цяла облачна основа. Други видими светкавици могат да изглеждат като мъниста, панделка или ракетна светкавица.

По време на буря, сблъскващи се частици от дъжд, лед или сняг в буреносните облаци увеличават дисбаланса между буреносните облаци и земята и често зареждат отрицателно долните части на буреносните облаци. Обекти на

земята, като камбанарии, дървета и самата Земя, се зареждат положително - създавайки дисбаланс, който природата се опитва да коригира, като пропуска ток между двата заряда.

Светкавицата е изключително гореща - може да нагрее въздуха около нея до температури пет пъти по-гореща от повърхността на слънцето. Тази топлина кара околния въздух бързо да се разширява и вибрира, което създава гърмежа, който чуваме малко след като сме видели светкавица.

Мълнии са наблюдавани също и на планетите Венера, Юпитер, Сатурн и Уран.

ВИДОВЕ МЪЛНИИ

Линейна мълния

Кълбовидна мълния

Линейна мълния

Средната дължина на мълните е 2,5 км. Някои от тях обаче достигат до 20 км. В същото време ширината е от порядъка на 2-3 сантиметра, те излъчват силна бяла до жълтеникава светлина.

Кълбовидна мълния

Кълбовидната мълния е атмосферен феномен. Тя е изключително рядко явление, което представлява обемен електричен заряд със сферична форма. Появява се предимно в края на гръмотевична буря. Има диаметър от 20 см. до няколко метра и неясни граници, понякога е обкръжена от синкаво сияние (ореол). Средното ѝ време на живот е от 5 секунди до 2-3 часа.

ДИЗАЙНЕРИ ВДЪХНОВЕНИ ОТ ПРИРОДАТА

Екосистемата на Земята е грандиозна и мистериозна в своите безкрайни детайли. Често разнообразните елементи на природата от флора, фауна, джунгла и водни обитатели са вдъхновявали модни дизайнери по целия свят - било то нюансите на океана и силуета или шарките на листата, цъфтящите цветя или дори морските видове. Най-лесните и най-сложните функции са оцветили платното на дизайнерите и са довели до зашеметяващи ансамбли, които излъчват същността на природата, нейната превъзходна естетика и послание, което оставя красотата ѝ да бъде в най-чистата ѝ форма.

Вдъхновението от природата може да бъде изразено по множество начини в модната индустрия, което води до създаването на уникални и красиви дизайни.

Стела Маккартни

Работата на Стела Маккартни е дълбоко свързана с природата чрез нейния ангажимент към устойчивостта и етичните практики. Тя включва екологични материали, избягва животинска козина и кожа и насърчава кръгова икономика. Нейните дизайни често черпят вдъхновение от природата, демонстрирайки органични форми и ботанически мотиви. Работата на Маккартни служи като катализатор за по-хармонична и устойчива връзка между модата и околната среда.

Stella McCartney Spring/Summer 2020 - “Force for Nature” - колекция вдъхновена от природата която акцентира върху нейния устойчив подход

и включва разнообразни еко-материали като органичен памук, рециклиран полиестер, устойчива вискоза и проследима вълна.

Александър Маккуин

Александър Маккуин включва в моделите си флорални мотиви, животински мотиви и органични форми. Той изследва прелестта и тъмните аспекти на природния свят, като оспорва традиционните представи за красота и създава хипнотизиращи дефилета, които потапят публиката в чудесата на природното очарование.

Alexander McQueen Spring/Summer 2003 - "Ireere"- колекция, вдъхновена от африканската савана и природната борба за оцеляване. Използвани са плетива, текстилни патерни, принтове с животни и силуети, напомнящи на животните от дивата природа.

Noir Kei Ninomiya

Noir Kei Ninomiya е японски моден дизайнер, известен с неговите авангардни, мрачно поетични модели. Работата му изследва връзката между природата и мрака, като използва сложни манипулации с тъкани и предимно черна цветова палитра. Той често използва кожа, метални елементи и нестандартни текстилни материали,

за да постигне уникални текстурни ефекти и структури. Дизайнерът не само експериментира с материалите, но и създава сложни форми, обеми и структури, които водят до вълнуващи и неочаквани модни изяви. Модните му ревюта са поглъщащи арт преживявания. Те демонстрират силната уязвимост на неговите творения.

Atelier Versace

Atelier Versace - Колекцията есен-зима 2020 - вдъхновена от абстрактното изкуство от началото на 21 век и от цветовете и формите, срещани в природата. Колекцията отдава почит на съвременната жена чрез живи цветови палитри. Съблазнителните силуети черпят от органичните форми на цветята и извивките на венчелистчетата. Atelier Versace - Колекцията есен-зима 2020

Iris vn Herpen е холандска дизайнерка известна със своя новаторски и авангарден подход към модата. Със съчетаването на фини техники, ръчна работа и цифрови технологии Ван Херпен създава един съвременен поглед върху висшата мода. Тя създава противоречие между красотата и регенерация. Това е нейният уникален начин да се направи преоценка на реалността и да се изрази и подчертае индивидуалността. Дизайнерският подпис на ван Херпен е уникален и разпознаваем даже и за ненабитото модно око. Тя успява да

визуализира идеи, които на пръв поглед изглеждат неуловими, материализира мислите си в мода, която сякаш идва от бъдещето. Колекцията “Voltage” на дизайнерката демонстрира облекла,

Вдъхновени от електрически разряди, които улавят разрушителната красота и енергия на природните феномени. Колекцията “Voltage” не е пряко свързана с конкретно бедствие, но има за цел да изследва силата и непредсказуемостта на природата.

Колекция Мълнии

Колекция Мълнии черпи вдъхновение от стихийната красотата и силата на природата, съчетаваща контрастни цветове на зловещото тъмното небе прорязано от мълния и класически прав силует на моделите, замислени така, че да могат да се съчетават един с друг. Тази колекция изразява енергията, движението, силата и динамиката на мълниите, като се използва палитра от смело смесени цветове – от интензивни тъмносини и сиви до живи светли тонове. Някои от тъканите са допълнително обработени

за да създадат впечатление за движение и динамичност. Използвани са плисета и волани, които създават динамика, лекота и контраст. В ръкавите на ризите може да се доловят форми, които наподобяват кривите на мълниите.

Всеки детайл е внимателно съобразен, за да подчертае женската форма, излъчваща увереност и сила.

Колекцията е създадена за сезон есен – зима, съобразена е с модните тенденции за сезона и затова използваните материи са вълна, деним и памук.

Облеклата са подходящи за различни поводи - както за официални събития и авангардни модни

ревюта, така и за носене в ежедневието.

МУУДБОРД 1

МУУДБОРД 2

МОДЕЛ 1

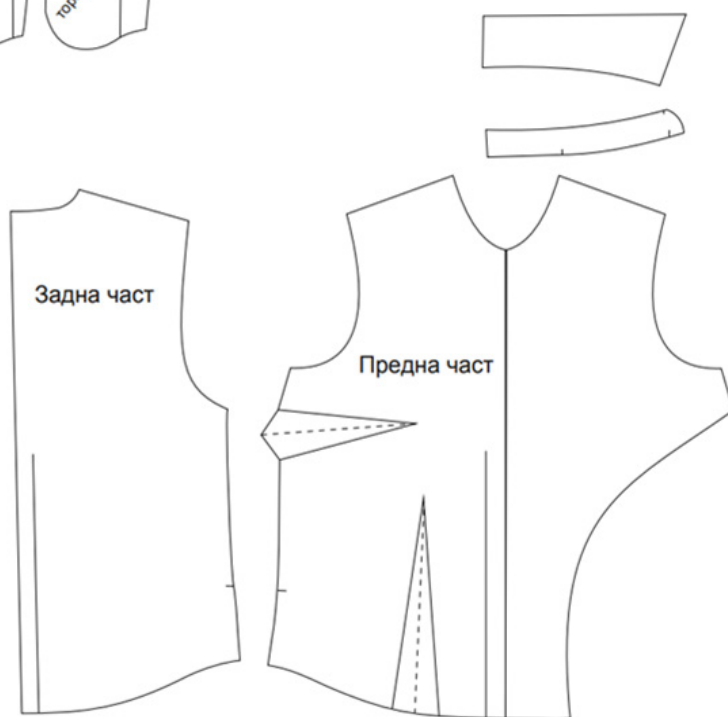

Моделът е изработен от три части. Излъчва мистична аура и сила, които възплъщават същността на мълнията и мрачното време. Избраният ансамбъл е хармонично съчетание на елементи, което създава образ на класа и женственост, който е същевременно свиреп и омагьосващ. Долната част на ансамбъла включва дълги, широки панталони от тъмен деним, които се спускат с лекота и елегантност. Тези панталони са свидетелство едновременно за комфорт и стил, като подчертават движението и очарованието на мрака. Горната част на ансамбъла обхваща завладяваща смесица от нюанси и цветове. Сивото сако е изработено от мека вълна и е в модерният за сезона къс силует - отличава се с дълги ръкави, които се осмеляват да се противопоставят на условностите с изкусно изрязаните си рамене, подобно на назъбените ръбове на мълниите, които придават на ансамбъла нотка на остроумен чар и показват нежното женско рамо. Тези детайли не само придават интрига, но и отразяват динамичната енергия на мълниите. Под горнището се крие модерна риза в бежово, чийто светъл нюанс контрастира с тъмните тонове отгоре. Акцентът пада върху заострените краища на яката и срязванията по линиите на пенсовете, както и в двустранно отварящия се цип – символизиращи назъбените ръбове на мълниите. Присъствието на ризата е като тих шепот сред наелектризиращия заряд, напомнящ за успокояваща пауза между гръмотевичните сблъсъци.

Кройка панталон Модел 1

Кройка риза Модел 1

Техническа скица Модел 1

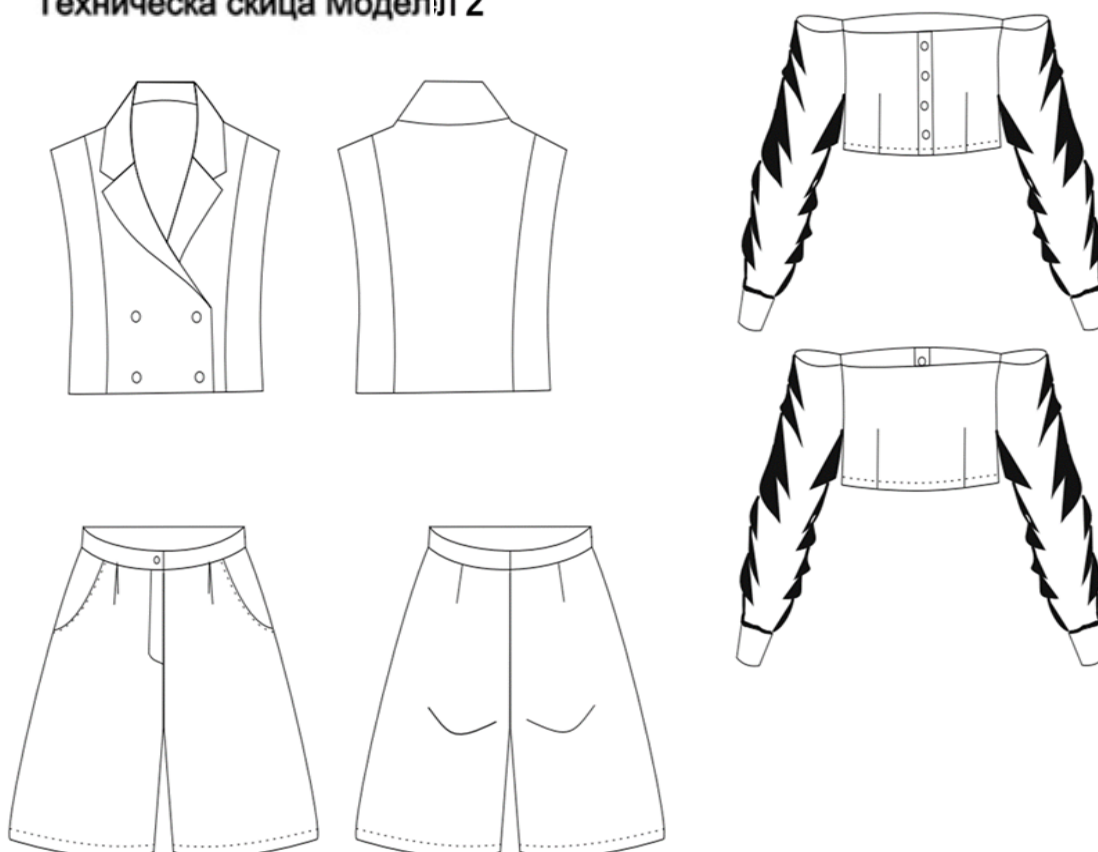
МОДЕЛ 2

Този ансамбъл е динамична сплав от текстури и контрасти, отразяваща мощната красота на електрическото явление в природата. Фокусната точка на ансамбъла се намира в горната част на тялото на модела. Къс черен топ обгръща фигурата, подчертавайки талията и разкривайки поглед към корема. Този смел избор подчертава увереността и индивидуалността. Дължината на топа служи като платно за дългите, разкросени бели ръкави, които се спускат каскадно от раменете. Ръкавите, макар да предизвикват усещане за елегантност, внасят и нотка на нестандартност, отразявайки непредсказуемата природа на мълнията. Дизайнът на ръкавите е чудо на креативността. Пластовете плат се преплитат, образувайки сложни и завладяващи форми. Тези слоеве представляват сложните пътища, по които мълнията преминава през небето, улавяйки същността на нейния непредсказуем танц.

Взаимодействието на светлината и сянката в тези форми придава дълбочина и сложност, отразявайки многостранната природа на явлениято. Изборът на цветове добавя още един слой символика към ансамбъла. Неутралните сиви къси панталони символизират бурната атмосфера, а късият черен топ резонира със загадъчния мрак, който често предшества удара на мълнията. Дългите бели ръкави напомнят за ослепителния блясък на мълнията, която осветява нощното небе.

Техническа скица Моделл 2

МОДЕЛ 3

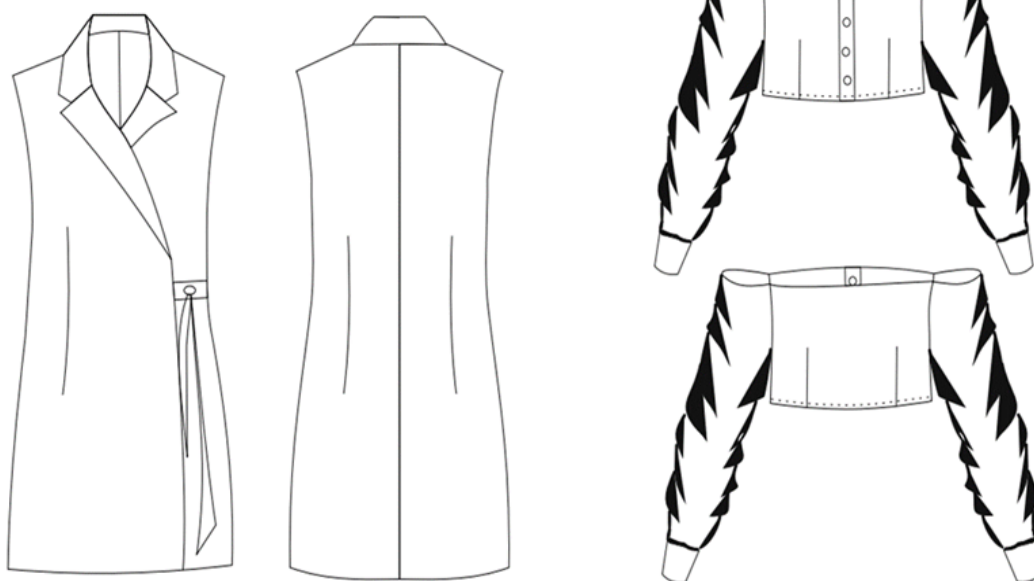
Избраният ансамбъл безпроблемно съчетава стила със суровата сила на природата, в резултат на което се получава изображение, което е едновременно очарователно и въздействащо.

В основата на този образ стои сива рокля от деним тип сако с прихлупване и дължина до коляното, която излъчва изтънчена грация. Роклята обгръща фигурата със своята съдържана красота, предлагайки вечен фон за следващите елементи. Дължината на роклята говори едновременно за уравновесеност и удобство, позволявайки движение, без да прави компромис с изискаността. Най-интригуващата характеристика на ансамбъла се разкрива в бежовата риза с дълги и нестандартни ръкави. Разстоянието между раменете на роклята и ръкавите добавя елемент на интрига, подобно на очакването, което предшества удар от мълния. Тези ръкави обаче далеч не са обикновени. Пластовете плат се преплитат, образувайки завладяващи форми, които отразяват сложните пътища на мълниите, докато те пресичат небето. Играта на светлина и сянка в тези форми придава дълбочина и сложност, визуална метафора за многостранната природа на явлениято.

Талията е подчертана от сив колан - скромен детайл, който придава структура и изразителност на ансамбъла. Коланът служи като мост между горната и долната част на роклята, подчертавайки силуета на модела, като същевременно запазва плавната грация на роклята.

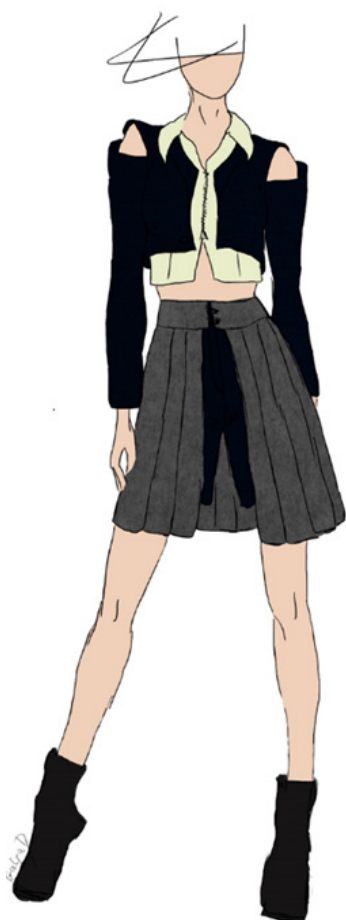
Техническа скица Модел 3

МОДЕЛ 4

В този модел се сливат небрежен шик и модерна визия, като също така се улавя й същността на бурната атмосфера и наелектризиращата тема на мълнията. Ансамбълът, съставен от различни текстури, постига хармоничен баланс между комфорт и стил.

Долната половина на тоалета започва със тъмно сини къси панталони от деним, които осигуряват небрежна и удобна основа за цялостната визия. Около късите панталони има плисирана вълнена пола която добавя нотка топлина и измерение, създавайки стилиен контраст между мекотата на вълната и небрежното излъчване на денима. Горната част на тялото се отличава с дръзка и модерна комбинация. Късият светъл памучен топ, който разкрива част от нежната женска талия, внася небрежен и закачлив елемент в ансамбъла. Дизайнът му без ръкави засилва усещането за комфорт и лекота, като акцента отново пада върху остите ръбове на яката. Върху светлия топ централно място заема тъмно синьо сако – отново то деним, което превръща визията в модно изявление. Дългите ръкави на якето са украсени с изрязани рамене, което създава интригуваща игра на формите и добавя остър привкус, който резонира с темата за мълниците. Изборът на деним за сако и късите панталони внася класически и универсален елемент в ансамбъла, а плисираната пола от вълна внася динамичен и текстурен слой. Дънковият плат в тъмносиньо и сивият вълнен плат допринасят за бурната цветова палитра, напомняйки за мрачната атмосфера, свързана с гръмотевичните бури. Моделът стои уверено, възплавяйки смелия дух на ансамбъла. Съпоставянето на ежедневни елементи с изтънчени пластове създава завладяващ визуален разказ, символизиращ взаимодействието между ежедневния комфорт и необикновената природа на гръмотевичната буря.

Техническа скица Модел 4

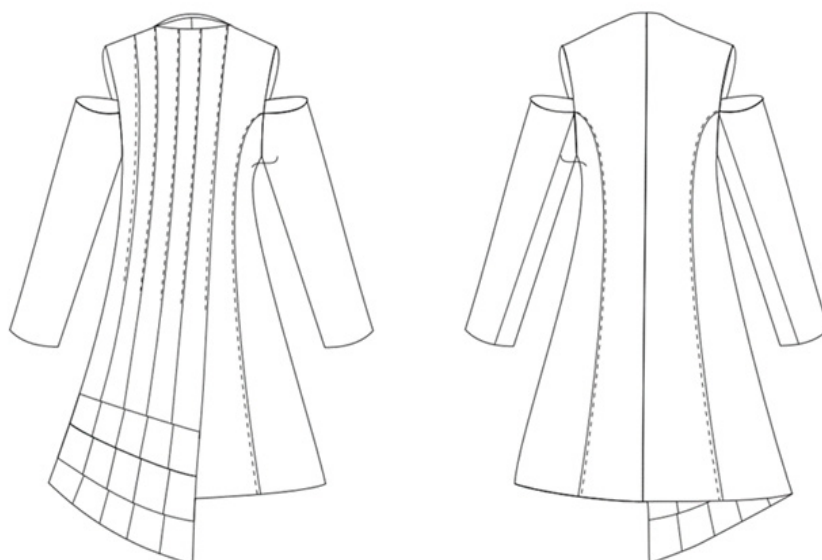

МОДЕЛ 5

В този модел съвременната изтънченост се съчетава с динамична асиметрия, създавайки завладяващ ансамбъл, вдъхновен от темата за светкавиците. Облеклото безпроблемно съчетава контрастни текстура и тонове, което води до визуално поразително представяне. Едната част на ансамбъла е тъмносиня рокля с дължина до коляното, която служи като платно за взаимодействието на светлината и тъмнината, а другата е в светъл нюанс. Това разделение символизира дихотомията на гръмотевичната буря, където тъмнината се среща с блясъка на мълниите. Тъмната част на роклята, изработена от син деним, носи атмосфера на небрежна елегантност. Тя символизира бурната атмосфера със суровия си, но изискан вид, заземявайки ансамбъла с нотка смела изтънченост. На контрастната светла страна, изработена от плисиран памук, интригуваща текстура заема централно място. Преливаща и ефирна, тъканта се отличава със слоеве от линии, които се спускат каскадно от върха към дъното. Тези линии напомнят динамичното движение на мълниите, създавайки усещане за плавност и енергия в ансамбъла. Дългите тъмни ръкави с изрязани раменете добавят нотка модерност и интрига към визията. Тези детайли отразяват непредсказуемостта на мълниите, като внасят нотка на острота в цялостната естетика. Моделът запечатва момент, в който модата се превръща във визуално представяне на красотата на природата, илюстрирайки хармонията между светлина и тъмнина, енергия и спокойствие.

Този модел отбелязва творческото взаимодействие на материали, текстури и теми, като приканва зрителя да оцени сложния баланс между мощното и деликатното, бурното и спокойното, отразявайки динамичната красота на озареното от светкавици небе.

Техническа скица Модел 5

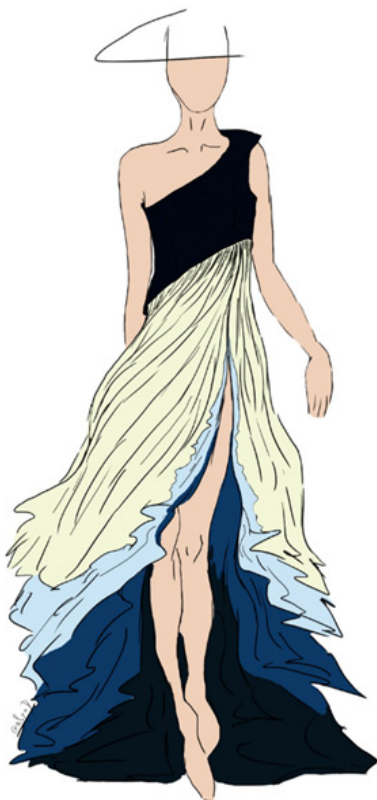
МОДЕЛ 6

Фигурата е омагьосана и грациозна, като тя е уловена в симфония от цветове и текстури. Избраният ансамбъл е възхитителна игра на нюанси и слоеве, в резултат на което се получава визуален шедьовър, който предава едновременно дълбочина и елегантност.

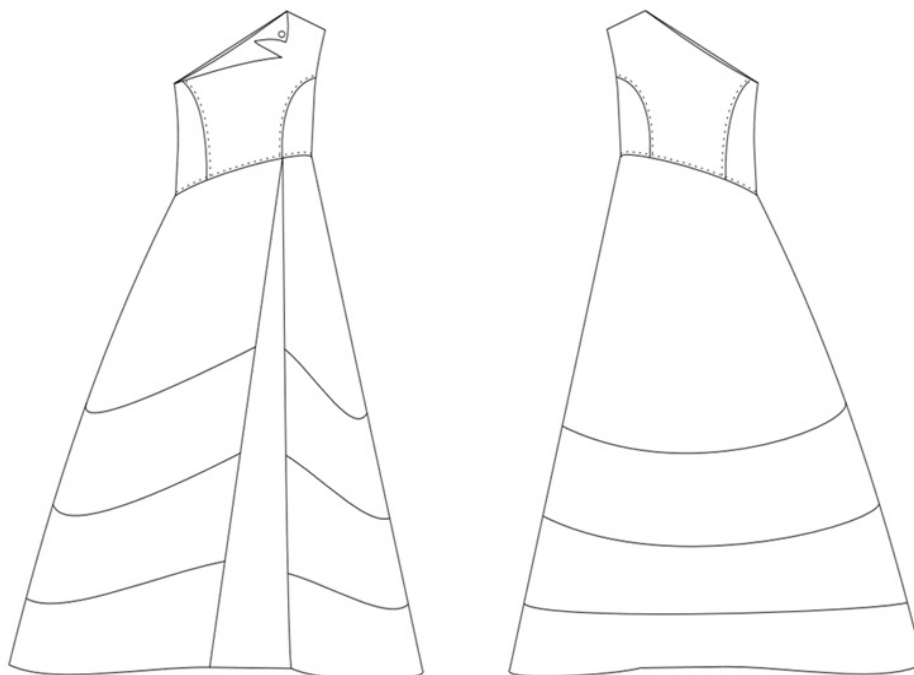
Горната част на роклята е в поразително черно, а асиметричният и дизайн се отличава с едно рамо, което подчертава уверената и уравновесена стойка на модела. Този детайл с едно рамо придава остър чар, като същевременно подчертава силното присъствие на модела.

Долната част на роклята се разгръща в каскада от пластове, които разказват история чрез цветовете. Пътешествието започва с девствен слой бяло - платно на чистотата, което служи за основа на следващите нюанси. Този слой символизира невинността на ясното небе преди буря. Под белия слой е поставено нежно и спокойно светлосиньо, напомнящо на небето точно преди здрач. Този нюанс добавя ефирен шрих, приканвайки зрителя да изследва пластовете от емоции, затворени в ансамбъла.

Следва тъмнолилаво, което внася усещане за мистерия и дълбочина в композицията. Този нюанс представлява прехода към сърцето на бурята, където емоциите и енергиите се преплитат, създавайки атмосфера на очакване. Накрая най-дълбокият слой е под формата на наситено черно, което представлява кулминацията на бурята. Този слой привлича погледа в дълбините си, приковавайки вниманието на зрителя подобно на най-тъмните моменти от бурна нощ.

Техническа скица Модел 6

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Каквито и промени да се случват, каквито и стихии да съпреживеем, ще останем с надеждата за по-добри и по-хубави времена. Нека запечатаме красотата на проблясъка на мълниците в един красив тоалет, който да буди в нас страхопочитание и да ни подсеща, че природата трябва да се уважава и пази! Също така искам да призова текстилната промишленост да пази планетата, да създава с разум и мисъл за природата!

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

- [1] <https://blogs.glowscotland.org.uk/glow-blogs/rohmaalipdp/2019/11/05/natural-disasters/>
- [2] https://en.wikipedia.org/wiki/Natural_disaster
- [3] <https://www.europeana.eu/bg/exhibitions/nature-crafting-fashion>
- [4] <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/lightning>
- [5] <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%8A%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D1%8F>
- [6] http://gyurdjandermanbg.blogspot.com/p/blog-page_26.html
- [7] <https://madamsko.com/2022/01/26/moda-ta-chesto-cherpi-vdahnovenie-ot-prirodата/>
- [8] <https://www.designscene.net/2020/08/atelier-versace-fw20.html>
- [9] <https://nbcmontana.com/news/entertainment/gallery/innovative-fashion-designers-lead-the-way-on-sustainability?photo=1>
- [10] <https://luxina.id/mood-romantic-dari-ratu-sustainable-fashion-stella-mccartney-spring-2020/>
- [11] https://www.irenebrination.com/irenebrination_notes_on_a/2019/10/noir-kei-ninomiya-ss-20.html
- [12] https://en.wikipedia.org/wiki/Iris_van_Herpen
- [13] https://www.fashion-lifestyle.bg/designers_broi_75
- [14] <https://www.irisvanherpen.com/collections/voltage/voltage-show>

EDITORIAL BOARD

Assoc. Prof. Ivelin Rahnev, PhD, Editor in Chief Assoc. Prof. Maria Spasova, PhD, IP – BAS, Sofia, technical editor

Prof. Hristo Petrov, PhD, TU - Sofia
Prof. Andreas Charalambus, PhD, TU - Sofia
Prof. Snezhina Andonova, PhD, SWU - Blagoevgrad
Prof. Radostina A. Angelova, DSc, TU - Sofia
Prof. Zlatina Kazlatcheva, PhD, FTT - Yambol
Prof. Desislava Grabcheva, PhD, UCTM - Sofia
Assoc. Prof. Stela Baltova, PhD, IBS - Botevgrad

Assoc. Prof. Anna Georgieva, PhD, UCTM - Sofia
Assoc. Prof. Kapka Manasieva, PhD, VFU - Varna
Assoc. Prof. Rumen Russev, PhD, FTT - Yambol
Assoc. Prof. Krasimir Drumev, PhD, TU - Gabrovo
Assoc. Prof. Ivelina Vardeva, PhD, CNSYS - Sofia
Dr. Nezabravka Popova-Nedylkova, NBU - Sofia
Dr. Nikolay Bozhilov, NAA - Sofia

FOREIGN SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Jean-Yves Drean, DSc, UHA-ENSISA-LPMT, Mulhouse, France
Prof. A. Sezai Sarac, DSc, TU-Istanbul, Turkey
Prof. Dr. Yordan Kyosev, DSc, TU-Dresden, Germany
Prof. Goran Demboski, PhD, U "Ss. Cyril and Methodius" - Skopje, N Macedonia
Assoc. Prof. VU Thi Hong Khanh, PhD, HUST - STLf, Vietnam
Prof. Saber Ben Abdessalem, PhD, ENI-Monastir, Tunisie

INFORMATION FOR AUTHORS

RULES FOR DEPOSITING AND PUBLISHING ARTICLES

Submission of a manuscript should be addressed to the Editorial Office via e-mail (textilejournal.editor@fnts.bg), the paper should be written in Bulgarian from Bulgarian authors and in English (working language) for foreigners.

Copyright Transfer Agreement must be signed and returned to our Editorial Office by mail, fax or e-mail as soon as possible, after the preliminary acceptance of the manuscript. By signing this Agreement, the authors warrant that the entire work is original and unpublished, it is submitted only to this journal and all the text, data, Figures and Tables included in this work are original and unpublished and have not been previously published or submitted elsewhere in any form. Please note that the reviewing process begins as soon as we receive this document. In the case when the paper has already been presented at a conference, it can be published in our magazine only if it has not been published in generally available conference materials; in such case, it is necessary to give an appropriate statement placed in Editorial notes at the end of the article.

General style and layout

Volume of a manuscript submitted should not exceed 12 standard journal pages in single column (3600 characters per page), including tables and figures. Format is MS Office Word (normal layout). The editors reserve the right to shorten the article if necessary as well as to alter the title.

Title of a manuscript should not exceed 120 characters.

Full names and surnames of the authors, as well as **full names of the authors' affiliation** – faculty, department, university, institute, company, town and country should be clearly given. Corresponding author should be indicated, and their e-mail address provided.

Abstract of a manuscript should be in English and no longer than one page.

Key-words should be within 4-6 items.

For papers submitted in English (any other working language), the authors are requested to submit a copy with a title, abstract and key words in Bulgarian.

Figures and illustrations with a title and legend should be numbered consecutively (with Arabic numerals) and must be referred in the text. Figures should be integrated in the text with format **JPG at 300 dpi minimum**, and in editable form.

Tables with a title and optional legend should be numbered consecutively and must be referred in the text.

Acknowledgements may be included and should be placed after Conclusions and before References.

Footnotes should be avoided.

References (bibliography) should be cited consecutively in order of appearance in the text, using numbers in square brackets, according to the Vancouver system.

ТЕКСТИЛ СЪБЛЕКИ

НСТ по текстил,
облекло и кожи

www.tok.fnts.bg

БРОЙ 5/2024
Open access: CC BY-NC

CONTENTS

UDC

- 33 ANALYSIS OF THE BRANCHES OF THE LIGHT INDUSTRY IN SOUTH-WESTERN BULGARIA
Vasil Damyanov Chobanov..... 147
DOI: 10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005.01
- 745/749 TEXTILE PLASTICS
Elena Todorova..... 152
DOI: 10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005.02
- 658.512.DESIGNING PRINTED PATTERNS FOR BED LINEN
23 Galya Hristova Dzhupanova, Tatyana Hristova - Popovska..... 159
DOI: 10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005.03

SUBJECT AREA. The papers reflect developments and solutions in textile science and practice. They refer to one of the UDC topics:

- 33, Economics. Economic sciences.
- 377, Special Education. Vocational education. Vocational schools.
- 378, Higher Education. Higher Education Institutions.
- 677, Textile Industry. Technology of textile materials.
- 678, Industry of High Molecular Substances. Rubber industry. Plastic industry.
- 687, Tailoring (apparel) Industry.
- 745/749, Applied Art. Art Crafts. Interior. Design.
- 658.512.23, Artistic design (industrial design).

Address:

Bulgaria, 1000 Sofia, 108 G. S. Rakovski str., room 407, tel. +359 2 980 30 45
e-mail: textilejournal.editor@fnts.bg
www.bgtextilepublisher.org

Bank account:

Scientific Engineering Union of Textile, Garment and Leathers
VAT identification number: BG 121111930
Account IBAN: BG43 UNCR 9660 1010 6722 00

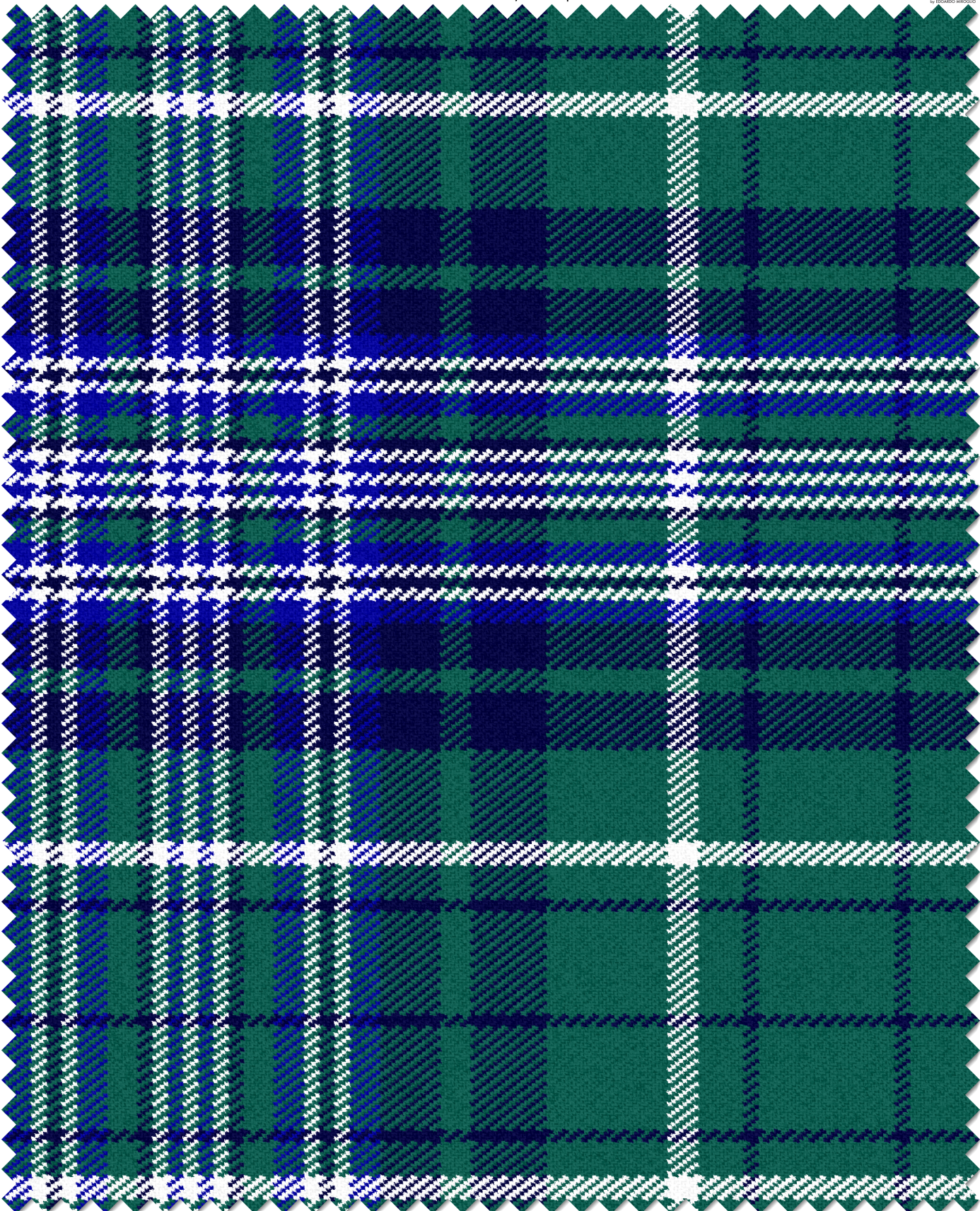
ISSN 1310-912X (Print)
ISSN 2603-302X (Online)

<https://doi.org/10.53230/tgm.1310-912X.2024.0005>

TRIANA 01010-002

Основа: 13.3/1 см
 Върх: 17.4/1 см
 Сплитка: 8x8; 8 Нищелки

ArahWeave www.arahne.si
 DobbyPro 9.7m E.Miroglia
 localhost.localdomain:arahne 2.6.2023

модел на основа[376]: 8A4B4C4B8A8D4C2(4B4A)4B4C8D8A4B4C4B8A16C8D20C32D8B12D4C2(36D4C)12D8B32D20C8D16C			
A 1/10.5 Nm 300 S	B 1/10.5 Nm 300 S	C 1/10.5 Nm 300 S	D 1/10.5 Nm 300 S
87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *	87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *	87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *	87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *
модел върх[376]: 8a4b4c4b8a8d4c2(4b4a)4b4c8d8a4b4c4b8a16c8d20c32d8b12d4c2(36d4c)12d8b32d20c8d16c			
a 1/10.5 Nm 300 S	b 1/10.5 Nm 300 S	c 1/10.5 Nm 300 S	d 1/10.5 Nm 300 S
87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *	87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *	87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *	87671 TRIBLEND TRIBLEND 87671 TRIBLEND *

LEMPRIERE
EXCELLENCE IN WOOL

